

Mediace v trestním řízení. Výzkum aplikační praxe

Wolters Kluwer

Vedoucí autorského kolektivu: doc. PhDr. Lenka Holá, Ph.D.

Autor recenze: doc. PhDr. Martina Urbanová, Ph.D.

Předkládaná publikace k recenzi přináší jedinečný vhled do mediace v trestním řízení z pohledu aplikační praxe. V současném diskurzu trestního práva a kriminologie se stále častěji skloňuje pojem restorativní justice. Odklon od ryze retributivního pojetí trestání směrem k nápravě narušených společenských vztahů a k aktivnímu zapojení poškozeného i pachatele do řešení následků trestného činu je nezvratným celoevropským trendem. Přesto však v českém odborném prostředí je publikace, která by téma zkoumala exaktním pohledem tvrdých empirických dat, stále spíše výjimkou. Monografii *Mediace v trestním řízení* lze pokládat za nanejvýš aktuální a v kontextu naší právní vědy jedinečnou. V multioborovém autorském kolektivu je především patrná dlouholetá erudici z oblasti mimosoudního řešení sporů, dále ukotvení tématu v pevných mantinelech trestního práva a odbornost nejen v rámci sociologických empirických výzkumů a prostorové analýzy sociálních jevů, ale i v práci se sekundárními daty evidovanými v rámci Ministerstva spravedlnosti ČR a Probační a mediační služby. Skutečnost, že se autorům podařilo spárovat velké množství spisových značek a precizně propojit statistické listy Ministerstva spravedlnosti se statistikami Probační a mediační služby, činí z této monografie jedinečnou empirickou sondu. Zjištění o velkých regionálních disparitách v aplikační praxi reflektuje současné fungování české justice a dává prostor pro řadu doporučení. Kniha přesvědčivě dokazuje, že mediace nepůsobí pouze jako procesní institut, ale jako klíčový sociálně-právní mechanismus. Kritická reflexe praxe a odvaha pojmenovat problémy je jednou z cenných předností publikace. Autoři se důkladně věnují povědomí laické veřejnosti na základě reprezentativního výzkumu a reflektují i postoje samotných aktérů v trestním řízení. Analytická sonda do uvažování soudců, státních zástupců, policistů, advokátů i probačních úředníků je uchvacující. Text jasně demonstruje, že mediace je mnohými profesionály stále vnímána příliš úzce, často pouze jako instrumentální doplňkový nástroj pro usnadnění odklonů, nikoli jako svébytný restorativní proces. Tato roztříštěná a mnohdy neucelená představa o samotném účelu mediace bohužel vede k tomu, že její obrovský potenciál zůstává nenaplněn. Autoři však nezůstávají u pouhé diagnostiky či kritiky, ale na základě poznání uvádí řadu mimořádně praktických a uchopitelných doporučení. Jasně formulovaný mechanismus změny, důraz na edukaci odborníků i naléhavá potřeba budovat funkční regionální strategie představují konkrétní recept, jak současný stav posunout vpřed. Publikace je napsána vytříbeným, vysoce kultivovaným a odborným jazykem, ovšem při zachování čtivosti a poutavosti. Není to jen akademický text, ale živý, angažovaný a argumentačně podložený apel na modernizaci uvažování v trestním právu. Monografie

reflektuje nejmodernější teoretické vize a současně je podrobuje přísnému testu tvrdých statistických a sociologických dat a má v sobě nezpochybnitelný potenciál iniciovat tolik potřebnou změnu paradigmatu české justice.

Knihu jednoznačně doporučuji všem, kteří se nespokojí s pouhou mechanickou aplikací práva, ale hledají cestu k jeho skutečnému smyslu a spravedlivému fungování.

Tato monografie je nepochybně vhodná pro uveřejnění a zaslouží si čestné místo v knihovně každého zájemce o moderní právo.

V Brně 27. 6. 2026

Martina Urbanová